Akkuteollisuus

Pia Vilenius

20.2.2025

HE207/24 vp

Talousvaliokunnan kuuleminen hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä sekä laiksi innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 3 § muuttamisesta.

Akkuteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta osallistua talousvaliokunnan kuulemiseen hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä sekä laiksi innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 3 § muuttamisesta.

Esityksen mukaan investointihyvitykseen olisi oikeutettu yhtiö, joka toteuttaisi Suomessa suuren ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävän investoinnin, jonka tukikelpoiset investointikustannukset olisivat vähintään 50 miljoonaa euroa. Investointihyvityksen piiriin voisivat tulla investoinnit energian tuotantoon uusiutuvista lähteistä, pois lukien sähköntuotanto, sekä energian varastointiin, investoinnit teollisuusprosessien kasvihuonepäästöjen ja energiankulutuksen vähentämiseen sekä investoinnit eräille ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen kannalta strategisille aloille, kuten akkujen ja niissä käytettyjen keskeisten komponenttien ja kriittisten raaka-aineiden valmistukseen.

Investointihyvitystä voisi käyttää ensimmäisen kerran sinä vuonna, kun investointi valmistuu, kuitenkin aikaisintaan vuonna 2028 alkavana verovuotena. Lisäksi investointihyvityksen käyttöä säädeltäisiin siten, että hyvitystä saisi käyttää verovuodessa enintään 10 prosenttia hyvityksen kokonaismäärästä. Investointihyvitys olisi käytettävissä yhteensä 20 vuotta. Ehdotettu 20 vuoden määräaika investointihyvityksen käytölle laskettaisiin investoinnin valmistumisajankohdasta riippumatta ensimmäisestä vuonna 2028 alkavasta verovuodesta. **Ehdotamme käytön aikarajan pidentämistä 25-30 vuoteen, mikä on laitoksen laskennallinen käyttöikä.**

Hallituksen esityksessä tuen hakemisen määräajaksi on esitetty vuoden 2025 loppua. Ymmärrämme, että aikaraja tulee EU-säädöksistä, mutta se on aivan liian tiukka ajatellen suuria investointeja, joiden investointipäätös saattaa venyä esimerkiksi ympäristöluvan saamisen viivästymisen vuoksi. HE:ssä ei kuitenkaan esitetä, että investointipäätös tulisi olla tehtynä, joten ilmeisesti tukihakemus voidaan tehdä myös jo suunnitteluvaiheessa ennen kuin investointipäätöstä on tehty. **Ehdotamme, että jos EU:ssa päätetään jatkaa tukipuitteita vuoden 2025 jälkeenkin, se otettaisiin tässä laissa automaattisesti aikarajaa pidentävänä tekijänä huomioon.**

Koska tuki on myönnettävä 31.12.2025 mennessä ja on oletettavaa, että hakemuksia laaditaan hankkeista myös ns. varmuuden vuoksi, **kehotamme varmistamaan, että Business Finlandissa (Rahoituskeskuksessa) on riittävät resurssit hakemusten arviointiin ja tukipäätösten tekemiseen aikarajan puitteissa.**

Perusteluissa lukee, että *lakeja voitaisiin kuitenkin soveltaa jo hallituksen esityksen antamispäivänä 19.12.2024 tai sen jälkeen tehtyihin investointihyvitystä koskeviin hakemuksiin*. Tämä on tarpeen, ottaen huomioon kriisi- ja siirtymäpuitteiden lyhyt voimassaoloaika. Hakemus olisi kuitenkin jätettävä Rahoituskeskuksen vahvistamalla lomakkeella, joten käytännössä investointihyvityksen hakeminen edellyttäisi, että Rahoituskeskus avaisi hyvitystä koskevan haun. Investointihyvitystä koskevaa päätöstä ei voi kuitenkaan tehdä ennen kuin komissio on hyväksynyt valtiontuen ja lait ovat tulleet voimaan. **Tämä on tarpeellinen tarkennus, ja toivomme hakumenettelyn selkeyttämistä, mikäli haun avautuminen viivästyy.**

2 § Määritelmät

Pykälän kohdassa 7 määritellään ei merkittävää haittaa -periaate, jolla tarkoitetaan elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241 2 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua ei merkittävää haittaa -periaatetta. Periaatteen soveltaminen vihreää siirtymää ja vähähiilistämistä toteuttaviin investointeihin on ongelmallinen, koska se tämänhetkisen EU:n kestävän taloudellisen toiminnan taksonomian mukaan lähtökohtaisesti sulkee pois kaivosteollisuuden investoinnit. Vihreän siirtymän ja vähähiilisyystavoitteiden toteutumisen ehtona on kuitenkin riittävä kriittisten raaka-aineiden tuotantokapasiteetti, jota ei voida saavuttaa pelkästään kierrättämällä. Tällä hetkellä EU kuluttaa noin 28 % kriittisten raaka-aineiden globaalituotannosta, mutta tuottaa niistä itse alle 7 % (Lähde: Supply chain analysis and material demand forecast in strategic technologies and sectors in the EU – A foresight study. JRC Science for Policy Report 2023).

Suomella on kaivosmaana merkittävä rooli vihreän siirtymän ja vähähiilistämisen mahdollistajana. Kriittisten raaka-aineiden kuten sähköautojen akkuihin käytettävän nikkelin, koboltin, grafiitin, fosfaatin ja litiumin, sekä tuulivoimaloiden kestomagneeteissa käytettävien harvinaisten maametallien tuotannon kasvattaminen vaatii uutta kaivostoimintaa ja olemassa olevan toiminnan tehostamista. Olisikin syytä varmistaa soveltuvin muotoiluin se, että lainsäädännöllä ei rajata olemassa olevien kaivosten investointeja tai suunnitteilla olevia kaivoshankkeita investointihyvityksen ulkopuolelle.

Liite

Kiitämme lausuntokierroksen jälkeen lisättyä liitettä, joka listaa selkeästi investoinnit, joihin tukea voi hakea. Muutama tarkennus/lisäys liitteeseen olisi kuitenkin toivottava. Liitteessä kuvataan ne komponentit, joiden valmistamiseen tai valmistamiseen käytettävien raaka-aineiden tuotantoon investointihyvitystä voisi hakea.
1) Akkujen valmistuksessa tarvittavat keskeiset komponentit: ehdotetaan lisättäväksi akkukemikaaleihin akkulaatuinen fosforihappo (PPA) ja rautafosfaatti, joita tarvitaan litiumrautafosfaattiakkujen valmistuksessa.
2) Akkujen valmistuksessa tarvittavat keskeiset komponentit: ehdotetaan lisättäväksi akkulaatuinen grafiitti, jota tarvitaan akkujen anodien valmistuksessa.

Pia Vilenius 20.2.2025

3) Virtausakut (Redox RFB): ehdotetaan lisättäväksi vanadiinipentoksidin valmistus. Vanadiinipentoksidia käytetään virtausakkujen aktiivisena materiaalina.
4) Tuuliturbiinien valmistuksessa tarvittavat keskeiset komponentit: ehdotetaan lisättäväksi kestomagneettien valmistus ja harvinaisten maametallien tuotanto. Maametalleista erityisesti neodyymiä, praseodyymiä, dysprosiumia ja terbiumia käytetään tuuliturbiinien kestomagneettien valmistuksessa. EU:n kriittisten raaka-aineiden listalla maametallit on määritelty kaikkein kriittisimmiksi raaka-aineiksi.

Kunnioittavasti

Akkuteollisuus ry